

FICSIMM - Federația pentru Inovare și Competitivitate Sustenabilă în IMM-uri

Propuneri din perspectiva IMM-urilor privind SAFE și apărarea

Pornind de la alocarea de aproximativ 16,68 miliarde euro obținută de România prin instrumentul SAFE, FICSIMM susține că aceste fonduri trebuie tratate nu doar ca o cheltuială militară, ci ca o pârgă de competitivitate, reziliență și reindustrializare pentru economia reală, în care IMM-urile reprezintă **peste 97% din companiile din România și aproximativ două treimi din locurile de muncă din sectorul privat.**

I. Accesul IMM-urilor la fondurile SAFE și la oportunitățile de offset

1. Introducerea unei „ferestre IMM” dedicate, cu un prag minim de alocare, în cadrul național de implementare a SAFE

Experiența instrumentelor europene arată că efectele de tip „trickle-down” dinspre marile proiecte industriale către IMM-uri sunt insuficiente. România alocă din SAFE **circa 9,6 - 9,98 miliarde euro pentru cele 21 de proiecte de achiziție ale MAPN** și aproximativ **2,8 miliarde euro pentru Ministerul de Interne**; fără o regulă explicită, aceste contracte riscă să fie captate de un număr restrâns de mari furnizori. FICSIMM propune, prin analogie cu poziția sa privind Industrial Accelerator Act, **ring-fencing-ul a minimum 30% din valoarea contractelor și subcontractelor finanțate din SAFE către IMM-uri locale**, cu criterii de eligibilitate simplificate, raportare proporțională și termene de aprobare compatibile cu ciclul de afaceri al unei firme mici. Premisa există deja: chiar Cancelaria Premierului a declarat că își dorește ca **cât mai multe componente ale sistemului de apărare să fie produse intern, de companii românești publice sau private** - o intenție care trebuie transformată într-un mecanism cu prag măsurabil.

2. Transparență și implicare a mediului de afaceri în deciziile privind direcționarea fondurilor și clauza de offset

Decizia politică de a direcționa banii **government-to-government**, către principalii furnizori europeni de apărare cu clauză de offset de **60%**, a fost luată fără implicarea mediului de afaceri și fără transparență asupra

procesului. FICSIMM atrage atenția că **offsetul nu va genera valoare adăugată reală dacă nu implică mediul de afaceri local**. Propunem instituirea unui mecanism formal de consultare structurată a confederațiilor patronale reprezentative înainte de finalizarea acordurilor de offset, precum și publicarea periodică a unor rapoarte privind modul în care offsetul a generat integrarea IMM-urilor în lanțurile de aprovizionare. Întrucât achizițiile single-state sunt permise doar până la finalul lunii mai 2026, iar prima cerere de plată se depune în octombrie 2026, **fereastra de timp pentru a structura corect participarea industrială locală este foarte scurtă** și impune o reacție instituțională rapidă.

3. O platformă națională de consolidare a capabilităților și know-how-ului IMM-urilor, pentru transparență față de stat și de partenerii de offset

Cancelaria Premierului a vorbit despre o platformă care să consolideze informațiile despre capabilitățile naționale, însă stadiul acesteia rămâne neclar. FICSIMM propune operaționalizarea urgentă a unei astfel de platforme, care să funcționeze ca **punct unic de informare privind competențele și produsele locale**, accesibil atât statului român, cât și partenerilor externi în cadrul clauzelor de offset. Un astfel de instrument ar reduce asimetria informațională care îi dezavantajează sistematic pe furnizorii mici și ar permite identificarea rapidă a IMM-urilor capabile să intre în consorții.

4. Reguli mai simple și acces facilitat pentru IMM-uri la fondurile europene de apărare, cu sprijin consultativ gratuit

În domeniile tehnologice de vârf - în special cybersecurity și IT -, România dispune de **una dintre cele mai puternice industrii IT din Europa**, cu oameni foarte competenți tehnic, dar care nu sunt pregătiți să navigheze complexitatea birocratică a documentației europene de apărare. Regulamentul SAFE impune condiții stricte de eligibilitate: contractanții și subcontractanții trebuie să fie stabiliți și să aibă conducerea executivă în UE, SEE-AELS sau Ucraina, iar **componentele din afara UE nu pot depăși 35% din costul produsului final**. Pentru ca IMM-urile să poată respecta aceste cerințe, FICSIMM propune un program național de pregătire („readiness”) cu **servicii de consultanță gratuite** privind regulile de origine, certificarea, accesul la consorții și depunerea cererilor, livrat prin rețelele confederațiilor patronale și agențiile de dezvoltare regională, în logica „one-stop-shop” pe care FICSIMM o promovează consecvent.

II. Investiții în cercetare-dezvoltare, cybersecurity și colaborare cu statul

5. Tratarea investițiilor în apărare ca motor de cercetare-dezvoltare, nu doar ca achiziție de hardware militar

În multe state europene, **industria de apărare a fost unul dintre principalele motoare ale investițiilor în cercetare**; în România acest lucru nu s-a întâmplat încă la nivelul necesar. FICSIMM subliniază că investițiile în R&D din apărare nu sunt întotdeauna profitabile pe termen scurt, dar nu au ca scop prim profitul - ele creează, în timp, spațiu pentru dezvoltare la scară viabilă și utilizare mai largă (dual-use). De aceea, propunem ca o parte din fondurile SAFE și din alocarea națională pentru apărare să fie corelate cu **proiecte de R&D și participare în consorții europene**, inclusiv pentru creșterea capacității, astfel încât investiția în apărare să devină o **oportunitate de creștere și inovare pentru întreaga economie**, cu beneficii multiple și efecte de antrenare în sectorul civil.

6. Valorificarea industriei IT și de cybersecurity românești în relația cu statul, nu doar cu NATO

Există un paradox semnalat de mediul de afaceri: industria IT din România este **apreciată de NATO pentru serviciile oferite**, dar lucrează aproape deloc cu statul român - nu există o colaborare reală nici pentru cercetare, nici pentru livrarea de servicii. FICSIMM propune crearea unor mecanisme contractuale și de achiziție prin care competențele locale de cybersecurity să fie integrate efectiv în arhitectura națională de securitate. Acest lucru este cu atât mai relevant cu cât **componenta digitală trebuie să fie una transversală** în toate proiectele de apărare, iar regulamentul SAFE include explicit între prioritățile sale **protecția infrastructurii critice, apărarea cibernetică, IA și războiul electronic**. O industrie IT puternică și nefolosită de propriul stat reprezintă o resursă strategică risipită.

7. Limitarea poverii de conformare în cascadă asupra IMM-urilor furnizoare de tier-2 și tier-3

Un risc structural identificat de FICSIMM în mai multe poziții (Omnibus, CSRD) este **transferul în cascadă al obligațiilor de conformare de la marile companii către IMM-urile furnizoare**. În contextul proiectelor de apărare, marii operatori care urmăresc să își califice produsele drept eligibile vor solicita inevitabil documentație, declarații și date de la sub-furnizorii IMM, inclusiv pentru a demonstra respectarea **regulii**

privind maximum 35% componente din afara UE. FICSIMM propune introducerea unor prevederi explicite care să limiteze volumul de date și documente pe care beneficiarii mari le pot impune furnizorilor mici, precum și elaborarea unui **model standardizat și gratuit de declarație de furnizor**, disponibil în toate limbile UE, pentru a nu transforma cerințele de conformare într-o barieră de facto la accesul pe piață al operatorilor mici.

III. Complementaritate cu instrumentele europene de competitivitate și energie

8. Conectarea pilonului de apărare al Fondului European pentru Competitivitate (ECF) la participarea IMM-urilor în consorții

Fondul European pentru Competitivitate are un **pilon de apărare** iar, fără proiecte de R&D și fără participare în consorții (inclusiv pentru creșterea capacității), România nu va putea accesa banii de pe acest pilon. FICSIMM atrage atenția, ca și în pozițiile sale privind ECF, că IMM-urile reprezintă **peste 99% din întreprinderile din UE**, dar riscă să fie tratate ca actori reziduali într-un fond care consolidează **14 programe existente sub un singur set de reguli**. Propunem ca pilonul de apărare al ECF să includă **puncte de intrare dedicate IMM-urilor**, instrumente de garantare și mecanisme de integrare în lanțurile valorice, astfel încât componenta de apărare să nu consolideze exclusiv poziția marilor companii, ci să creeze ecosisteme industriale robuste în jurul lor.

9. Aplicarea aceluiași tratament pro-IMM și pro-transparență alocării naționale pentru apărare

FICSIMM susține că **alocarea națională pentru apărare trebuie să se supună aceluiași tratament pe care îl propunem pentru SAFE**: prag minim de participare a IMM-urilor, transparență decizională, consultare structurată a structurilor patronale și corelare cu obiective de R&D și inovare. Având în vedere că România se află sub un program de reducere a deficitului, iar fondurile SAFE se rambursează începând cu 2035 pe o perioadă de 30 de ani la o **dobândă plafonată la circa 3%**, cu **maturitate de până la 45 de ani și o perioadă de grație de 10 ani**, este esențial ca fiecare euro investit să producă **valoare adăugată internă maximă** - prin locuri de muncă, taxe colectate și capacitate industrială autohtonă - și să nu se traducă într-un simplu transfer de resurse către furnizori externi.

10. Folosirea poziției de frontieră estică a UE ca activ economic strategic legat de reziliență și apărare

România se află la frontiera estică a Uniunii, o regiune cu importanță strategică crescândă. O parte semnificativă din SAFE vizează infrastructura de transport dual-use (autostrăzi către Ucraina și Republica Moldova), iar proiecte precum Pașcani - Suceava- Siret sau Târgu Neamț- Iași - Ungheni vor beneficia de finanțare predictibilă. FICSIMM propune ca această poziție să fie tratată ca **activ economic strategic, nu doar ca responsabilitate geopolitică**, România putând deveni un **hub regional pentru reconstrucția economică a Ucrainei** și pentru integrarea vecinătății estice. O astfel de strategie ar crea oportunități semnificative pentru IMM-urile din construcții, industria prelucrătoare și servicii, transformând cheltuiala de apărare în motor de dezvoltare regională.

11. Articularea rezilienței economice ca pilon al securității: instrumente financiare pentru eficiența energetică a IMM-urilor industriale

Securitatea nu se rezumă la hardware militar; reziliența economică a IMM-urilor industriale este parte a securității naționale. Costurile energetice sunt unul dintre principalii determinanți ai competitivității, iar eliminarea schemei de plafonare-compensare a expus firmele la facturi care, în multe cazuri, **s-au dublat sau triplat**. FICSIMM propune ca, în paralel cu efortul de apărare, statul să operaționalizeze **garanția de portofoliu pentru re tehnologizare și eficiență energetică, în administrarea BID (Banca de Investiții și Dezvoltare)**, cu un volum de **1,2 miliarde euro garanții** care ar mobiliza **2,4 miliarde euro finanțări** către aproximativ **3.500 de IMM-uri**. Instrumentul prevede o **rată de garantare de 50%**, un grant de 20.000 euro pentru audit energetic și un **capital rebate de 10%** pentru proiectele care ating o eficientizare de minimum 30% - o logică „pay-for-performance” care întărește baza industrială și, implicit, reziliența strategică a țării.

12. Implicarea structurilor patronale în promovarea oportunităților reale și o abordare „whole-of-society” a pregătirii

Documentul BusinessEurope subliniază importanța adoptării unui **model proactiv de pregătire la nivelul întregii societăți** („whole-of-society preparedness”), bazat pe cooperare solidă între sectorul public și cel privat. Confederațiile patronale reprezentative pot contribui prin **promovarea oportunităților SAFE și de apărare în rândul membrilor**, dar acest lucru este posibil doar dacă oportunitățile sunt reale, transparente și accesibile. Propunem recunoașterea formală a confederațiilor patronale reprezentative drept **parteneri de**

dialog structurat în guvernanța națională a SAFE și a celorlalte fonduri dedicate apărării, precum și în monitorizarea implementării, astfel încât mediul de afaceri să nu fie doar destinatarul deciziilor, ci un co-arhitect al acestora - în linie cu poziția FICSIMM conform căreia **România trebuie să evite poziția de beneficiar pasiv și să devină co-arhitect al noii politici industriale europene.**